

RVP PV

S použitím analýzy M. Kaslové a H. Liškové

Prezentuje J. Slezáková

28.4.2017 Pedagogická fakulta, Praha

PMG v KOV RVP PV vzhledem k pěti vzdělávacím oblastem (VO)

VO 5.1 Dítě a jeho tělo (přesahy do PMG) – str. 3

KOV – Konkretizované očekávané výstupy

- *Pohybovat se koordinovaně a jistě v různém terénu (v lese, na sněhu, ...)* – souvislost s orientací v prostoru a v adaptaci na změny prostoru;
- *Pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus, doprovázet pohyb zpěvem* – souvislost s rytmizacemi, pravidelnostmi a jejich vnímáním, reprodukcí a popisem, případně s transformací jednoho typu komunikace rytmu v jiný;
- *Koordinace ruky a oka a schopnost držet správně tužku* – předpoklad pro rozvoj dalších schopností významných pro PMG, pro práci s pracovními listy, s počítáním po jedné a podobně.

Str. 4

- *Napodobit grafiky základní geometrické obrazce* (není jasné proč ne něco jiného, proč opakovat svět roviny z let 1976) – v materiálech speciálních pedagogů děti jen obkreslují hranice útvarů, aniž by se pracovalo s plochou, aniž by se porovnávalo atd., což může být kontraproduktivní.
- *Pracovat se stavebnicemi, skládankami, s papírem, textilem, modelovací hmotou* – rozvoj jemné motoriky je spojen s vnímáním tvaru věcí, rozlišování povrchů a podobně; současně jde i o rozvoj prostorové představivosti i slovní zásoby, což v textu není.
- *Zacházet s jednoduchými rytmickými nástroji* – propojení vnímání rytmu, tvorby rytmů, rozvoj jemné motoriky, vnímání kvantity, představy o strukturovaném celku.
- *Pojmenovat části těla* – vztah k tématům celek a jeho části; vnímání polohy končetin vzhledem k trupu rozvíjí prostorovou představivost, slovní zásoba týkající se prostorových vztahů, schopnost napodobovat pohyb na základě „čtení pohybu“.
- Chybí: rozvoj pracovních návyků a osvojení si algoritmů činností;

- *Poznátky o narození a růstu* – orientace časová, časoprostorová.

VO 5.2 Dítě a jeho psychika – str. 5

- *Pojmenovat většinu toho, čím je (dítě) obklopeno* – předpoklad nejen pro rozvoj prelogického myšlení
- *Vést rozhovor, formulovat otázky a odpovídat na ně* – předpoklad pro rozvoj PMG (možná bychom doplnili: rozlišovat otázky, chápat rozdíl mezi kde, kdy, jak, jaký, který, kdo, co,....)
- *Domluvit se slovy, rozumět slyšenému* – předpoklad pro řešení slovních úloh v prvním ročníku; schopnost tvořit představy ke slyšenému a tyto představy při opakování slyšeného korigovat; předpoklad pro chápání her s pravidly – pronikání do logických struktur.

Str. 6

- *Mít přiměřenou slovní zásobu ...pojmenovávat jevy ve svém okolí – významné např. pro proces zobecňování, pro vztah příčinnosti/následnosti.*
- *Používat jednoduchá souvětí – významné pro rozvoj prelogické myšlení.*
- *Dodržovat pravidla – pravidla v MŠ (společenská, hygienická dopravní, herní, ...) jsou vlastně kvantifikované výroky – sdělení, že něco platí za daných podmínek vždy a ne jen jednou teď a tady.*
- *Dorozumět se verbálně i nonverbálně – chápat, že jednu myšlenku lze sdělovat různým způsobem; chybí zde sdělení graficky pomocí obrázku.*
- *Zachytit hlavní myšlenku – souvisí s rozlišováním podstatného a nepodstatného (mělo by vycházet z pozorování objektů, pak přecházet ke zpracování slovně-akustických podnětů)*
- *Chápat jednoduché hádanky – je vlastně identifikační proces skrze soubor charakteristik; sem by měla patřit metoda vylučovací, která redukuje nabízející se možnosti.*

- *Poznat slova protikladného významu* – úskalí, pokud proces nebude následně rozšířen o hledání dalších možností a chápání toho, co znamená, že něco danou vlastnost nemá, jinak dojde k blokaci prelogického myšlení.

Str. 7

- *Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů ... tvary předmětů*; chybí vnímání počtu objektů hmatem, sluchem, nejen zrakem.
- *Soustředěně poslouchat pohádku* – rozvíjí časoprostorové představy, ale i kvantitativní; mělo by být doplněno vnímání kvantity v toku řeči; chybí ilustrovat pohádku, což je přípravou na grafickou registraci vybraných dat.
- *Zapamatovat si počítadla* –
- *Pamatovat si postup řešení* (stavby, labyrintu) – jde i o to postup elementárně popsat, vyčíst z obrázku; je otázkou k diskusi, zda pamatovat si, jak jsme při stavbě postupovali, může být kontraproduktivní, protože může blokovat tvořivost, hledání dalších možností, ekonomičtějších postupů apod.
- Chybí identifikovat /modelovat určitý počet.

- *Experimentovat s materiály* – nejde přece o pouhé poznávání přírody, např. pozorováním hladiny vody v láhvi poznává, co znamená vodorovný; experimentováním s různými hmotami poznává, které (ne)drží požadovaný tvar.
- *Dokreslit chybějící část obrázku* – je proces kompletace dle představy, což je součástí tématu celek a jeho části.
- *Vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu* – toto se týká transformačních aktivit, chybí zde transformace velikostní – zvětšování/ zmenšování; „čtení“ modelu; je přeceněn proces obměny, který není vlastní dané věkové skupině, pro kterou je spíše typická změna; chybí porovnávání a posuzování správnosti (vzor – stavba).
- Chybí např. Kimovy hry na paměť pro kompozici.

Str. 9

- *Rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy, značky rozpoznat grafické znaky s abstraktní podobou.*
- *Chápat prostorové pojmy - rozlišovat vpravo – vlevo*
- *Orientovat se v řadě, v prostoru, v časových údajích.*
- *Rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů.*
- *Rozlišovat základní časové údaje (den, noc, včera, ...), uvědomit si plynutí v čase.*

Celkově jde o rozvoj orientace v čase a prostoru, přičemž některé typy aktivit chybí.

Str. 10 – nejrozsáhlejší partie (po stranu 11)

Podoblast je nazvaná *Základní matematické, početní a číselné pojmy a operace* (chápu myšlenkové operace).

- *Rozpoznat geometrické tvary* – zúženo na 2D
- *Rozpoznat, používat základní pojmy označující velikost, hmotnost* – slovní zásoba založená dominantně na protikladech, což vidím jako úskalí.
- *Porovnat, uspořádat a třídit.*
- *Orientovat se v číselné řadě, chápat číslo jako počet prvků, posoudit početnost dvou souborů.*

- *Chápat jednoduché souvislosti, nacházet společné i rozdílné znaky, porovnat dle společných, rozdílných znaků – je značně obecné, pak lze vynechat i práci s rytmicizacemi a závislostmi; není popsán proces zobecňování;*

Řešit jednoduché labyrinty, hádanky a rébusy – úskalí je v relativitě slova jednoduchý.

Str. 11 některé formulace příliš obecné pro PMG

- *Slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje nápady*
- *Samostatně se rozhodovat v některých činnostech – nejasné kde, v jakých situacích*
- *Samostatně řešit jednoduchý problém*
- *Vymýšlet nová řešení*
- *Projevovat zájem o psaní písmen a číslic – v praxi interpretováno jako nácvik jejich psaní*

Str. 11

- *Verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat jak problém řešit.*
- *Dotazovat se při nepochopení, zkoušet, experimentovat.*

Str. 12

- *Uplatnit svá přání, obhájit svůj názor – propedeutika argumentace, příprava na diskusi – přijmout názor jiného se správným, byť odlišným řešením,*
- *Plánovat přiměřeně věku*
- *Sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem*

VO 5.4 Dítě a společnost

- *Dodržovat společně dohodnuté pravidla – úvod do prelogického myšlení, proces zobecňování*
- *Chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat je, hrát spravedlivě, umět i prohrávat - bylo by dobré doplnit o herní etiku*

Chybí zde proces hierarchizace např. v souvislosti s popisem rodiny.

VO 5.5 Dítě a svět

- *Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí – předpokládá se automaticky, že dítě bude zpracovávat větší prostor, než je v rámci jednoho zorného pole nebo třídy, což je bez přípravy pro řadu dětí značný problém a je svázán s orientací ve velkých otevřených prostorech a s akceptováním orientace na více orientačních bodů.*

Shrnutí

Jsme si vědomi rezerv v KOV.

Budeme vycházet z RVP PV, budeme se opírat o vývojovou a kognitivní psychologii minimálně v tom rozsahu, jaký uvádí ve svých publikacích Vágnerová.

V žádném případě nechceme upřednostňovat rozvoj PMG před dalšími složkami rozvoje dětské osobnosti.

Naše materiály budou navazovat na tu část tradice, která těmto podmínkám odpovídá. Rozvineme a obohatíme didaktické materiály pro rozvoj PMG i o ty složky, které jsou v KOV implicitně či opominuty, aniž bychom zařazovali aktivity, které patří do školní matematiky.